

TTIP: Οι καπιταλιστικοί όμιλοι ως «οιονεί κρατικές οντότητες»

του Γιάννης Μηλιού

Ένα από τα κρισιμότερα «κεφάλαια» της TTIP είναι το προβλεπόμενο Σύστημα Επίλυσης Διαφορών Επενδυτή-Κράτους (Investor-State Dispute Settlement, ISDS), μέσα από το οποίο οι καπιταλιστικοί όμιλοι αποκτούν, στο νέο διεθνοποιημένο περιβάλλον, νομικό καθεστώς ισοδύναμο με εκείνο των κρατών. Πρόκειται για (επιχειρούμενο) ποιοτικό άλμα στην παγιοποίηση του νεοφιλελευθερισμού στον αναπτυσσόμενο καπιταλιστικό κόσμο.

Ο σύγχρονος νεοφιλελευθερισμός δεν οργανώνεται αποκλειστικά στο επίπεδο της μακροοικονομικής λιτότητας. Η λιτότητα είναι βεβαίως κομβικής σημασίας, καθώς αποτελεί στρατηγική αναδιανομή πλούτου, εισοδήματος και ισχύος προς όφελος του κεφαλαίου και των συμμάχων του (μικροεπιχειρηματικότητα), σε βάρος του κόσμου της μισθωτής εργασίας (του οποίου μισθωτού κόσμου το βιοτικό επίπεδο συνιστά ακριβώς «κόστος» για την «επιχειρηματικότητα»). Παράλληλα όμως η νεοφιλελεύθερη στρατηγική στοχεύει στην οργάνωση οικονομικών και μη-οικονομικών θεσμών με στόχο να καταστεί η κοινωνία πιο συμβατή με το σύστημα των αγορών, δηλαδή με τα συμφέροντα του κεφαλαίου.

Στην Ελλάδα και τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπου μπήκαν σε εφαρμογή «προγράμματα διάσωσης», η «θεσμική» διάσταση του νεοφιλελευθερισμού έγινε απόλυτα φανερή, καθώς στα Μνημόνια περιλαμβάνονται πάντα «μεταρρυθμίσεις» θεσμικού χαρακτήρα, που συρρικνώνουν το χώρο άσκησης εγχώριας πολιτικής προς όφελος της «ελεύθερης αγοράς» (κατάργηση περιορισμών στην «ελεύθερη» λειτουργία του κεφαλαίου και της αγοράς, συμπεριλαμβανομένης και της αγοράς εργασίας).

Με το Σύστημα Επίλυσης Διαφορών Επενδυτή-Κράτους (ISDS) οι καπιταλιστικοί όμιλοι αναγορεύονται σε ισότιμους «εταίρους» των κρατών και μπορούν να απαιτούν αποζημιώσεις όταν κρίνουν ότι οι κρατικές πολιτικές περιορίζουν την «ελευθερία» τους, δηλαδή την εγγενή τους ροπή για χωρίς όρια και περιορισμούς κερδοφορία. *«Τα κέρδη πάνω από τους ανθρώπους» καθιερώνεται ως το νέο δόγμα της εποχής.*

Για να παρακάμψουν τυχόν αποφάσεις ή πρωτοβουλίες κρατών, οι επιχειρήσεις θα έχουν πλέον την ευχέρεια να παρακάμπτουν τα τοπικά δικαστήρια των χωρών στις

οποίες δραστηριοποιούνται ή και ευρύτερα των χωρών με τις οποίες βρίσκονται σε «αντιδικία», και να απευθύνονται σε διεθνή διαιτητικά δικαστήρια, στα οποία έχουν βάσιμες προσδοκίες (από τη σύνθεση ακριβώς των δικαστηρίων αυτών) ότι θα «δικαιωθούν».

Βέβαια, δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι η θεσμοθέτηση της TTIP και του ISDS προωθείται από τα ίδια τα κράτη. Στην πραγματικότητα δεν υφίσταται κάποια σύγκρουση κρατών και καπιταλιστικών ομίλων. Τα καπιταλιστικά κράτη, ακολουθώντας τις νεοφιλελεύθερες στρατηγικές, προωθούν ακριβώς τα συμφέροντα του κεφαλαίου. Απλώς τα ίδια αυτά καπιταλιστικά κράτη εκτιμούν ότι είναι ευκολότερο να σταθεροποιήσουν τα συμφέροντα του κεφαλαίου στο πλαίσιο μιας Διεθνούς Συνθήκης, παρά μέσω της κοινοβουλευτικής διαδικασίας και της εθνικής νομοθεσίας.

Διότι η υπαγωγή όλων των όψεων της κοινωνικής ζωής στην αχαλίνωτη λειτουργία των αγορών και στην επιταγή μεγιστοποίησης του κέρδους, μπορεί να λειτουργήσει ως «πολιτικός κίνδυνος», αφού αυξάνει τις πιθανότητες για δημοκρατικές μαζικές κινητοποιήσεις που θα αμφισβητούν τα νεοφιλελεύθερα μέτρα, ακόμα και για ανεξέλεγκτες κοινωνικές εκρήξεις. Οι κυβερνώσες ελίτ θεωρούν όμως ότι οι Διεθνείς Συνθήκες (όπως άλλωστε και οι «ανεξάρτητες αρχές») βρίσκονται σε απυρόβλητη ζώνη, στην οποία δεν μπορεί να ασκηθεί δημοκρατικός έλεγχος, ιδίως σε ό,τι αφορά αποφάσεις που αφορούν «διαιτητικές διαφορές».

Ωστόσο, σε ένα διεθνοποιημένο κόσμο δεν συγκλίνουν μόνο οι πολιτικές των κυρίαρχων τάξεων. Διεθνοποιούνται και οι κοινωνικοί αγώνες. Η TTIP μπορεί να ακυρωθεί από τη δύναμη των κινημάτων. Ο μηχανισμός των «Διεθνών Συνθηκών» είναι ατελής και αναποτελεσματικός απέναντι στην ικανότητα των ταξικών ανταγωνισμών να δημιουργούν απρόβλεπτα συμβάντα.